

Til: Fiskeridirektoratet og Mattilsynet

Fra: AquaGen AS

Høringsnotat om forslag til forskrift om styring av akvakultur

Vi takker for muligheten til å gi innspill til dette forslaget til ny forskrift.

AquaGen er en sentral leverandør av genetisk materiale og rogn til den norske og internasjonale havbruksnæringen, og har som mål å bidra til forbedret fiskehelse, dyrevelferd og bærekraftig produksjon gjennom langsiktig og kunnskapsbasert avlsarbeid.

AquaGen støtter hovedformålet med forslaget, herunder ønsket om å styrke systematisk og helhetlig risikostyring, tydeligere lederansvar og kontinuerlig forbedring i næringen. Vi stiller oss også bak Sjømat Norge sitt høringsnotat om forskriften.

Overordnede vurderinger

AquaGen mener forslaget representerer et viktig og nødvendig løft sammenlignet med dagens forskrift om internkontroll. Forslaget markerer en tydelig dreining fra et mer avgrenset internkontrollperspektiv til krav om overordnet, systematisk og strategisk virksomhetsstyring. En mer presis og strukturert regulering av styringssystemer vil kunne bidra til bedre beslutningsgrunnlag, mer målrettede tiltak og økt forutsigbarhet både for næringen, myndighetene og andre interessenter. Samtidig er det viktig at forskriften praktiseres på en måte som ivaretar kompleksiteten i biologiske produksjonssystemer, og som legger til rette for helhetlige vurderinger av risiko.

AquaGen vil i denne sammenheng understreke at forskriften bør forstås og praktiseres som en styringsforskrift for virksomheten, ikke primært som en metodestyrt risikostyrings- eller barrierestyringsforskrift. Risikovurderinger og barrierer er viktige virkemidler, men må være integrert i virksomhetens samlede styring og støtte praktisk ledelse og drift, ikke bli et mål i seg selv. Dersom metodikk og dokumentasjonskrav gis for stor plass, kan det føre til styringssystemer som i større grad tilfredsstiller tilsynsbehov enn å fungere som reelle verktøy for risikoreduksjon og forbedring i praksis.

Leverandørers rolle i oppdretters styringssystem

AquaGen merker seg at forskriften vil treffe både oppdrettere og tjeneste- og vareprodusenter som kan påvirke fiskehelse og dyrevelferd. Det er hensiktsmessig at leverandører inngår i oppdretternes risikovurderinger og styringssystemer. Samtidig mener AquaGen det er viktig at:

- ansvarsforholdet mellom oppdretter og leverandør er tydelig
- krav til leverandører er proporsjonale og relevante
- oppdretters overordnede ansvar for helhetlig risikostyring ikke svekkes

Genetikk er ett av flere virkemidler for risikoreduksjon, og effekten av genetiske egenskaper vil alltid være avhengig av samspill med andre innsatsfaktorer (f.eks. fôr, vaksiner, oppdrettsteknologi), miljøforhold, driftspraksis og øvrige tiltak. Dette illustrerer betydningen av at forskriften fremmer helhetlig virksomhetsstyring, der ulike risikoreducerende tiltak vurderes samlet og i sammenheng med øvrige styringsparametere, fremfor å bli behandlet isolert som risikostyring.

Risikostyring, mål og biologisk realisme

AquaGen støtter kravet om at mål skal være målbare og knyttet til risikovurderinger. Samtidig er det viktig at målsettinger, for eksempel knyttet til overlevelse og velferd, utformes på en måte som tar høyde for biologisk variasjon og lokalitetsspesifikke forhold.

Det er avgjørende at forskriften ikke gir inntrykk av at enkeltfaktorer, som genetikk alene, kan eliminere risiko. Effektiv risikoreduksjon forutsetter et helhetlig samspill mellom genetikk, andre innsatsfaktorer (f.eks. fôr, vaksiner, oppdrettsteknologi), driftspraksis og miljøforhold.

Risikostyring bør være tydelig koblet til virksomhetens mål og strategi, slik at den oppleves som et praktisk og integrert styringsverktøy for ansatte og ledelse. Dersom risikostyring i hovedsak knyttes til identifisering av fare, uønskede hendelser og tap, kan den i praksis bli forstått som et kontroll- og etterlevelsverktøy, fremfor et strategisk verktøy.

Behov for tydelig og samordnet veiledning fra tilsynsmyndighetene

AquaGen vil peke på betydningen av en tydelig, forutsigbar og samordnet veiledende praksis fra Fiskeridirektoratet og Mattilsynet ved innføringen av den foreslåtte forskriften.

Den nye forskriften stiller omfattende krav til virksomhetenes styringssystemer, herunder til risikovurderinger, barrierer, beredskap, mål og bruk av beste tilgjengelige kunnskap. Dette gir virksomhetene et betydelig ansvar for egne faglige vurderinger, samtidig som det gir tilsynsmyndighetene et utvidet tolkningsrom i vurderingen av hva som anses som tilstrekkelig og forsvarlig. I en slik reguleringsmodell vil samordnet og tydelig veiledning være avgjørende for å sikre forutsigbarhet, lik praktisering av regelverket og effektiv etterlevelse av forskriftens intensjon.

AquaGen mener derfor det er viktig at Fiskeridirektoratet og Mattilsynet legger til rette for felles veiledning knyttet til forståelse av sentrale begreper og krav i forskriften, og tydeliggjør forventninger til kvalitet og prosess i risikovurderinger og styringssystemer, uten å fastsette konkrete metodevalg. Forskriften bør primært angi hva virksomhetene skal oppnå, mens detaljer om metodikk for risikovurderinger og ytelseskrav i størst mulig grad bør komme frem i en tilhørende veiledning. Dette vil gi nødvendig handlingsrom i en næring med betydelig variasjon i størrelse, kompleksitet og risikobilde, og bidra til at styringssystemene blir praktiske og hensiktsmessige.

Beste tilgjengelige kunnskap og dokumentasjon

AquaGen støtter kravet om bruk av beste tilgjengelige kunnskap i risikovurderinger og beslutningsprosesser. For genetikk innebærer dette bruk av langsiktige avlsdata, dokumenterte genetiske sammenhenger og oppdatert forskning. Det er samtidig viktig at forventninger til

dokumentasjon fra leverandører er tydelige og realistiske, og at både forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap anerkjennes.

Avsluttende merknader

AquaGen støtter hovedlinjene i forslaget til ny forskrift om styring av akvakultur og mener den kan bidra til mer helhetlig, systematisk og ledelsesforankret virksomhetsstyring i næringen. En tydelig og pedagogisk struktur, samordnet veiledning fra tilsynsmyndighetene og forutsigbarhet i overgangsfasen vil være avgjørende for en vellykket implementering. Det bør legges til rette for en innføring som fremmer læring, forbedring og modenhet i styringsarbeidet. AquaGen ser frem til fortsatt dialog for å sikre en god og praktisk gjennomføring av regelverket i tråd med forskriftens formål.

Med vennlig hilsen,
Knut Røflo
Administrerende direktør
AquaGen AS

Trondheim, 10.03.2026